Jaro III. Marto, 1922. Numero 7.

BULGARA ESPERANTISTO

ABONPAGO:
por Bulgarlando 20 levoj
por fremdlando 1·50sv fr.
Aparta numero 15 cent.

Monata organo de la
Bulgara Esperantista Societo.

АБОНАМЕНТ:
за България 20 лева.
за странство 1·50шв фр.
Отделен брой 3 лева

Препоръчано от Мин. Нар. Просв. за учил. библ. с окр. № 1870 от 27 ян. 1921 г.

Batalo

Per batalo, senĉesa batalo, la homaro atingis la staton de la nuna kulturo.

Batalo estas vojo de l' progreso.

Ankaŭ la internacia lingvo, kiu estas nova ŝtupo en la monda evoluo, per batalo sukcesos akiri la mondon.

Kaj ni, la esperantistoj, per batalo komencis, per batalo daŭrigas. Multaj pacaj batalantoj forlasis la kampon,—iuj mortintaj, aliaj laciĝintaj — kaj sur la loko de ĉiu foriĝinta alvenis novaj, pli viglaj, pli kuraĝaj, pli entuziasmaj.

La esperantistoj devas esti ĉiam pretaj por batalo. En la kongreso de la bulgaraj esperantistoj dum 1919 mi diris: „Nia unua tasko estas paroligi la homojn pri Esperanto. Eĉ oni parolu kontraŭ ĝi! — Per tio oni donos al ni kaŭzon ekparoli por ĝi. Ni, fortaj kun la faktoj de l' efektiveco, ne timas la teoriajn kontraŭdirojn de kiu ajn!"

Kiam ni ekagis por la enkonduko de Esperanto en la bulgaraj lernejoj, ni estis pretaj akcepti batalon de eventualaj kontraŭuloj. Ni atendis la batalon ĉiumomente dum tri monatoj! Ĉar tri monatoj pasis inter kiam la parlamenta komisiono akceptis Esperanton, kaj kiam la deputitoj okupis sin pri la leĝoprojekto kaj voĉdonis. Neniu skribis eĉ du diskutajn liniojn pri la demando.

Kaj nun rapidas la malfruiĝintoj ataki — post kiam ni firmiĝis sur la akirita pozicio.

La artikolo de S-ro B. Angelov „Esperanto en niaj mezgradaj lernejoj" estas la komenco.

Ekbolos la batalo!

Venas la tempo, kiam la kuraĝuloj distingiĝos.

Ni trankvile atendu la atakon. Ni pretigu niajn batalilojn: la faktojn de l' estanteco.

Kiu timas la batalon?

Se estas tiaj, ili forlasu niajn vicojn. Ni ne bezonas ilin. Ni povas resti malmultaj, kaj tamen ni sentime renkontos ĉiun atakon. Ĉar ne la multeco, sed la kuraĝo kaj la alta spirito venkas.

Ni venkos!

At. D. Atanasov.

Употребата ще наложи Есперанто.

Употребата ще доведе въжзприемането на есперанто, тя сама по себе ще го наложи в цял свят. А докато стане това, сигурно ще мине още известно време, само защото прикрити фактори препятствуват пжтя; тия фактори са предрасждждците и рутинйорството.

Па и факт е, че нищо така трудно не се всажда в народите, както една хуманитарна идея.

Ако с течение на времето есперантското движение доби не малка сила и днес вече есперантистите открито могат да заявят, че не есперанто се нуждае от привжрженици, но, че оня, който чувствува нужда да надникне, да вземе участие в международния живот, нека изучи есперанто, това е резултат преди всичко на практическото приложение, което е имал и из ден в ден сѐ повече има бжрзо преуспяващия международен език. Употребата е поставила есперантистите в сжстояние да твжрдят това

Още в самото начало, а и през периода на досегашния му живот, привжрженицитe на есперанто, поне множинството от тях, трезво са схващали, че не официалното покровителствуване е, което ще постави езика на сигурна почва. Винаги до днес добре се разбирало, че благосклонното държане на официалната власт кжм есперантското дело в някоя или някои държави може да допринесе отчасти за неговото разпространение, обаче не то ще има решающе значение за общото вжзтжржествуване. Факти, повече от един, идваха да потвжрдят тая истина, да затвжрдят сждалото се правилно убеждение *).

Винаги до днес есперантистите в пропагандата си държеха преди всичко на практическата полза от езика, на реалното, което той вече може да даде. Това е било мощния фактор за нашия прогрес, то трябва и ще бжде силата, която от само себе ще наложи вжзприемането на есперанто. Про-

---

*) Официална подкрепа, по-малка или по-голяма, имаше есперанто още преди повече от 10 год. в о. Самос, Испания, Франция, Бразилия и др.; чрез „официални" решения се смяташе да налага „Делегацията" в 1907 год. и пр.

пагандатора есперантист може и трябва да изнася факти за официални или полуофициални удобрения и покровителствувания на езика, обаче не те, а факти за сжществующите ползи са, които преди всичко дават и ще дават резултати сигурни, трайни. Без пжрвите успех може да има и то не малжк (действителността красноречиво сочи това), без вторите обаче — никакжв.

Нека не се самооблащаваме и вярваме, че официалното удобрение на есперанто в една или някои от многото джржави в света, без сжздадена силна основа, значи пжлен успех за дялото, даже и в джржавите дето има вече „удобрен есперанто". Ако не е взета грижата, ако вжв всички кржгове на обществото не е сжздадено благосклонно отнасяне кжм вжпроса, т. е. обществото в голямата си част да бжде опознато с факти за реални ползи, които днес доставя есперанто, то вероятността за придобивка за делото от това удобрение или от сочени другаде като успех официални благосклонности е абсолютно несигурна, или, ако наглед има резултат, той може да бжде кратковременен. Това, разбира се, не отрича заджлжението на есперантистите да работят пред официалната власт, обаче умело, тактически.

При това, когато имаме пред себе не една строго определена среда, позната нам, а целим обща пропаганда, нека не предаваме на нещата значение каквото, твжрде вероятно, те не могат да имат, нека не се позоваваме прекалено на „официални" удобрения. В подобен случай есперантиста пропагандатор, заемайки се не само да констатира известни факти но и да обоснове тяхното значение, трябва да се прояви действително като неутрален в дейността си в момента. Неговите сжждения ще достигнат хора с различни схващания и разбирания и не е чудно че онова, което си бие той главата до докаже, не ще привлече, а ще отстрани от идеята може би голяма част от тези, що са пред него, недостатжчно ориентирани изобщо по вжпроса за международният език. Друго е ако сжжденията имат за него определен кржг хора.

За пример ще взема наклонността от някое време в пропагандата (обща) да се джржи пресилено на Лигата на Народите, че тя щяла да наложи есперанто и пр. На лице са факти, които доказват, че в случая се изпада не в малка грешка, защото гомям брой от ония, които се силаем да да убедим с това, изглежда гледат на Лигата, по отношение на вжпроса, сжвжршенно на като на давляющ фактор.

Явяват се хора, не без влияния, и заявяват:

„Твжрде проблематично е, че Лигата ще разреши вжпроса за общото официализиране на есперанто. Даже при допускане, че тя приеме есперанто, ще заджлжи ли това Сжед. Щати, които стоят вжн от нея, да го вжведат в

училищата? Сжщо Германия, която не приемат. А Турция, Русия и голям брой други?“

„Много държави, поради ред мотиви или от страхопочитание към други, могат да останат настрана“ *).

„Не с относително болшинство, а с пълно единодушие може да се разреши подобен въпрос“.

И ред груги аргументи, за които не може да не се държи сметка.

За нас въпроса за международен език е една повелителна и неотложна необходимост. В очите обаче на мнозина от ржководните обществени фактори, духовни и политически, този въпрос е сѐ още второстепенен, търпящ отлагане, а у някои сжществува и известна неприязън към есперанто. И вероятно тъкмо тем малко, да не кажа никак, би повлияла новината, че една подкомисия от Лигата на Народите възложила на секретаря си да проучи въпроса и докладва. Само реални факти, факти неуспоримо доказващи ползата от есперанто, могат да имат значение в случая, а такива ни носи изобилно всеки ден от живота на езика. Те, в голямата си част, не са резултат на официални удобрения.

Не отгоре, а отдолу ще се наложи есперанто. Само тогава той не ще може да бжде играчка в ржцете на ония, които смятат за безмислица въпроса за международен език, но които по една или друга случайност се явят сила в държавата. А подобни могат лесно да намерят аргументи (материални, бюджети, шовинистични и др. мотиви) за да обезначат, отменят „официалното въвеждане“ на своите предшественици. И неще бжде Лигата на Народите, която ще ги застави да се откажат от гледището си; това могат да сторят само многобройните есперантисти, които се ползуват от международният език и на които почитаемите „авторитети“ не биха могли никога да забранят „изкуственият“ есперанто да принася *само* полза и то не изключително материална.

Прочее ние, знаейки твърде добре, какво може да ни даде, нека използуваме и сждействуваме да се използува: „нескопосният“, „вредният“ и „неофициализиран есперанто“ защото *само употребата* ще доведе неговото възприемане, тя е залога за неговото общо официализиране, а не Лигата на Народите.

П. А. Копев.

1) Това се видя не преди дълго време в парламентарната конференция в Лисабон, дето Германия не бе поканена: Холандия, Швеция, Норвегия, а даже и Швейцария не бяха представени. Това не е без значение.

Steletoj.

Terura mallumo la mondon katenas,
O fratoj karegaj!
Lumigu la teron: la amo nin tenas
Per manoj fortegaj.

Sennombraj animoj ploradas kaj plendas,
Feliĉon serĉadas;
La tuta homaro la ŝavon atendas,
Sed blinde vagadas . . .

Ni estu la Lumo-feliĉ' kaj konsolo
Por ĉio vivanta,
Kaj ĉiam ni agu per am' kaj bonvolo,
Kun kredo kreskanta.

Ni estu semantoj de bonaj semetoj
En koroj plorantaj
Kaj tiam aperos malgrandaj steletoj
En nokto brilantaj . . .

Pleven S. M. Simeonov

El Virma Amo kaj vivo

Adelbert Chamisso.

Tuj kiam lin vidis,
Ŝajn' blindiĝis mi:
Kien mi rigardas,
Ĉie estas li.
En sonĝo maldorma
Lia figuraĵ'
De l' profund' elnaĝas
El la mallumaĵ'

Ĉio ĉirkaŭanta
Ne tuŝetas min;
Amuzoj fratinaj,
Mi ne amas vin.
Mi preferas plori,
Ĉambre en silent'
Kiam mi lin vidis,
Perdiĝis prudent'.

El germana tradukis

P. Jordanov.

Sofia, 6. VIII. 1921.

El la trezorejo de la bulgara popolo.

(Du popolaj kantoj).

Bogdano.

Grozdanjo sur korto iradis
Kaj sanktan lampeton lavadis, Bogdano!

Bogdano, vin Dio mortigu!
    Kaj sanktan lampeton lavadis,
    Ĝin antaŭ Dibildo bruligis, Bogdano!
    Bogdano, vin Dio mortigu!
Ĝin antaŭ Dibildo bruligis
Kaj Dion ŝi preĝis, Bogdano!
Bogdano, vin Dio mortigu!
    Tedegis al mi, ho, tro tedis
    Sangplenajn ĉemizojn lavadi Bogdano!
    Bogdano, vin Dio mortigu!
Sangplenajn ĉemizojn lavadi
Kaj komercistkapojn kaŝadi, Bogdano!
Bogdano, vin Dio mortigu!
    Hieraŭ vespere hakitan
    Vi manon sangantan alportis, Bogdano!
    Bogdano, vin Dio mortigu!
Kaj estis sur mano orringo,
Sur ringo la nomo de frato, Bogdano!
Bogdano, vin Dio mortigu!

Trad. † N. Hristoskoff.

* * *

Virin' iras, virin' iras tra verda arbaro,
Kaj irante, kaj irante ŝi maldolĉe ploras,
Ŝi maldolĉe, ŝi maldolĉe ploras kaj parolas:
— Nigru arbar', nigru fratin', ambaŭ ni nigrados,
Ci por cia foliaro, mi por junec' mia.
Foliaron, ho arbaro, prujno forvelkigis,
Min perforte, ho fratino, patrin' edzinigis.
Foliaro, ho arbaro, denove aperos,
La juneco, ho fratino, neniam revenos.

Trad. Ada

Есперантска трибуна.

9. Сигурно ли Есперанто ще бжде международният език на човечеството? — Мнозина се опасяват, че утре може да се яви друг, по-добжр от Есперанто, език, който да се вжзприеме.

Ако живота не бе наложил някои условия, на които трябва да отговаря един международен помагален език, ако вжобще сжздаването на такжв език беше една сжвжршено произволна работа (каквито бяха априорните проекти на миналото), опасението би било донейде основателно. Обаче

ние знаем, че суровия материял за международен език е сждаден вече от самия живот, и вжпроса в последно време е само, как да се подреди този суров материял и каква форма да му се даде. Може ли в международният език да не влязат най-напред готовите международни думи? Който и език да дойде след Есперанто, той ще трябва да вземе сжщия словен материял, който сжставя в Есперанто сжществената част. Другояче казано, повечето думи на бждащия международен език ще бждат тези, които вече имаме в Есперанто.

Остават един малжк брой думи (понятия, за които до сега не са сждадени международни думи), за които би могло да се спори, от кой език да се вземат: дали от език, който се говори от повече културни хора на земята (английски, немски, френски), дали от език, който ще ни даде по-кратка, звучна и удобна дума. Вжв всеки случай това са вече дребулии, които не ще засегнат сжществената и най голямата част на езика.)

Граматиката на Есперанто от една страна е избрала сжществени граматични суфикси от културните европейски езици, от друга страна е допуснала само необходимото и е изоставила излишното, та е тжй опропастена, че едва ли би могло да се сждаде по-проста. И в нея само малко и несжществени неща могат да се премахнат или заменят, а в по-голямата част тя ще остане граматика на международният език.

И тжй, вжпроса не е вече, дали ще дойде друг международен език на мястото на Есперанто, а **дали Есперанто ще остане в сегашната си форма или ще добие по-друга като** претжрпи няколко изменения, които, както видяхме, не ще засегнат основата му.

Щом е тжй, естествено вече опасението се махва. **Бждащия международен език, каквото име и да носи, ще бжде Есперанто — или такжв, какжвто е днес, или малко изменен.**

Факта че всички проекти, излезли след Есперанто (като изключим два-три незначителни, които си останаха и неизвестни: „Ro“ и др.), не са нищо друго, освен **проекти да се**

---

[1]) В никой случай обаче не можем да допуснем, както има някои да желаят, щото международният език да вземе елементи от всички езици (и от японски, китайски, персийски, индийски и т. н.) Такжв език би бил невероятно труден и мжчнодостжпен за всички, и ние ще имаме вместо едно практично средство за международни сношения, една залжгалка за учени. За народите днес трябва практичен и лесен международен език, а такжв може да се сждаде само вжрху основата на речника от готови международни думи, вжрху която основа е построен и Есперанто. Думите, които разните неевропейски езици вжвеждат в европейските (имена на местни обичаи, орждия и пр., като томагавка, тайга, тундри, пампас раджи и т. н.) само по себе си са и есперантски; в това отношение, разбира се, колкото разните неевропейски народи (индийци, китайци, японци и пр.) разпространяват своята култура и се популяризират, толкова повече те ще вмжкват свои думи в разните европейски езици, включително и есперанто.

реформира Есперанто, а не нови езици построени на нови основи, напжлно потвржждава нашето заключение (сравни проектите Идо, Антидо, Адювило, Конкордо, Есперантидо и пр).

Сега две думи за бждащата форма на Есперанто. Разбира се, няма да се намери есперантист, който да твжрди, че Есперанто е **сжвжршен**. Та може ли човешко творение да бжде сжвжршено? Ние знаем, че в Есперанто, както и вжв всеки друг език, има недостатжци. Ние знаем сжщо, че какжвто и език да се яви в бждаще, той абсолютно без недостатжци няма да бжде. Никога няма да се сждаде на земята **сжвжршен** език. [1]) Па и задачача на международният език не е да бжде **сжвжршен**, а да бжде **практичен**. Все пак онези несжвжршенства, които могат да правят езика непрактичен, би трябвало да се премахнат. Как ще стане това, по кой пжт — ето принципалния вжпрос, по който се делят есперантисти от есперанторeформисти (идисти, есперантидисти и пр.).

Па и още е спорно, кои неща именно са недостатжци: често някои намират недостатжците в най-практичните страни на езика.

Между самите сжщински есперантисти има две мнения за пжтя на евентуалните поправки: едните вярват, че чрез естествената еволюция живота ще наложи **постепенно, неусетно за самите есперантисти**, пречистване на непрактичните и несжвжршени страни на езика (вж. „Еволюцията на Есперанто", в Bulgara Esperantisto, г. III, кн. 3); другите допущат и едно **насилствено**, извжршено на един пжт, пречистване, една тжй да се рече ампутация, обаче след като се осигури в света положението на международният език, след като той успее в борбата с рутината и се наложи, та и измененията да се приемат и наложат от компетентни власти, които **ще гарантират** запазването на постигнатото положение и на **целостта** на езика.

И двете течения, както се вижда, не бжрзат с реформите. И това е единственото разумно поведение. Едно прибжрзано впущане в пжтя на измененията може да бжде сждбоносно за цялото дело, поне в продължение на години. Нека отделни лица правят опити и изследват, какво може да се подобри в Есперанто и как доколко едно нововжведение носи подобрение и доколко за него се жертвуват други удобства в езика. **Но тези занятия трябва да си останат кабинетни.** В никой случай те не бива да сжставят обща грижа за цялата маса, която днес иска да си служи с междунаро-

---

1) И да би се сждал, не би се намерил човешки ум да го усвои, защото напжлно погиинен език би трябвало да има с милиони думи, да не допуща метафорни изрази, които, освен дето служат като стилни украси, са и едно практично средство в обикновения живот да се намали обема на езика.

ден език, а не да теоритизира върху него Изследвачите често ще тръгват по погрешни пжтища, ще достигат до заплетени положения, ще трябва да се връщат назад, отдето са тръгнали, често въвеждането на едно ново правило, което им се види на пръв поглед практично, ще предизвика изменение на няколко други правила и ще внесе усложнение на друго място в езика. Въобще тази работа е твърде деликатна. Трябва ли всички, които употребяват езика, да приемат веднага новите предложения и да се впущат в погрешните пжтеки, а след това да се връщат назад, след като стигнат до заплетено положение? — С такава една дейност ще се занемари главната цел: да се наложи на света международният език и да се засили приложението му навсякжде. А това само би попречило на делото на международният език въобще, като в замена на това се задоволят желанията на шепа хора да правят опити.

Нека се има винаги пред вид, че **недостатжците в Есперанто са нищожни и не са от естество да го правят негоден**. А докато това е тжй, докато от друга страна предлаганите реформи са твърде спорни, докато те си противоречат тжй много помежду си (често един предложител превъзнася тжкмо това, от което друг се ужасява), всеки ще се съгласи, че най-разумно е да се не бърза.

Живота до днес е доказал, че есперантистите не са сгрешили, като са избрали тоя пжт: от една страна Есперанто си живее чудно хубаво и постепенно се развива и обогатява, от друга страна лесно е да констатираме във всеки от „реформираните Есперанти" погрешни стжпки, отклонения от есперанто, последвани от възвръщания към него.— С една дума, есперантистите в голямото болшинство проявиха една удивителна социална мждрост до сега, като се въздържаха от прибързани и сждбоносни крачки в тая неясна посока, и една достойна дисциплинираност на зрели, трезви и сериозни дейци за една идея.

Един от проектите да се реформира Есперанто, който претендира да го е пречистил от недостатжците, е тжй нареченият идо (ido-потомжк). Неговите „подобрения" обаче не се приеха от есперантистите (като изключим една съвсем малка част). Безспорно есперантистите са хора прогресивни и очите им изтърпяват блясжка на новото: спомнете си, че те не се побояха първи в света да възприемат отричаният и осмиван от всички Есперанто! Та не ще да са някакви ретроградни подбуждения, които ги накараха да не приемат идовите реформи. Трябва един безпристрастен поглед върху тези реформи, за да се убедим, че есперантистите с право намират тжкмо предлаганата от Идо форма на Есперанто за най-неприемлива и неудобна.

За да има тяжест и да се наложи по-лесно тази нова форма, инициаторите ѝ (маркиз де Бофрон, Кутюра и Ло) си послужиха с тжй наречената „Делегация за вжзприемане на международен помагален език". И до днес някои идови приятели си служат с нейното име, за да проагитират реформите. В сжщност тази „делегация" не може да има никакво значение в случая. Тя се сжстоеше от лица, на които 310 дружества в света и много учени дадоха сжгласието си да изберат от всички проекти за международен език един и да го препоржчат от тяхно име. За кого обаче да изберат такжв език и кому да го препоржчат? Дали тези дружества и учени бяха почувствували нуждата от такжв и искаха да се препоржча на **тях самите** един от сжществующите проекти? За жалост не. Те нито чакаха, нито тжрсеха решението на делегацията, а просто бяха се сжгласили да я упжлномощят да говори от тяхно име, поканени от нея за това. И тжй, делегацията трябваше **от името на тези дружества, които не познаваха и не тжрсеха международен език, да препоржча такжв на тези, които се нуждаеха от него.** Нима това не е абсурд? Та тези, които бяха сжзнали нуждата от международен език, бяха го намерили вече и го практикуваха. Тжкмо те бяха компетентни да препоржчат на речените дружества такжв, а не да чакат от тях сжвет, кой език да вжзприемат.

Както и да е, в 1907 делегацията избра един комитет, който да се занимае с вжпросжт и да определи езика. Пред този комитет трябваше да се представят и защитят разните системи за международен език. Като се вземат пред вид преимуществата на Есперанто пред другите проекти, и това, че той служеше вече на дело като международен език, не е чудно, че комитета се спря на него. Като негов защитник там се яви френския маркиз Луи де Бофрон — един от отявлените есперантисти и непримирим враг на всяка помисжл за реформи до паметната 1907 (дори и 1908!) г., водител на крайните консерватори - есперантисти. В едно от последните заседания на комитета, след като вече се избра Есперанто, на масата на заседателите бе тайничко разставена брошура с проекти за реформи в Есперанто, подписана от някой си Ido. Естествено, не е могло в два-три дни да се сжчини проект за реформи и да се отпечата. Работата е била нагласена безсжмнено от по-преди и то от **вжтрешни хора.** Автор на брошурата и на проекта, както се изясни по-кжсно, е самия де Бофрон! — Но той не се изказа, проджлжи да защищава Есперанто, като предостави на приятелите си, Кутюра и Ло, които бяха инициатори на делегацията, нейна душа и секретари на комитета, да действуват за Идо. При това положение, с това вжтрешно „сжзаклятие", комитета гласувá — много естествено — да се приемат в Есперанто реформите. И работата му се свжрши. Обаче не се постигна

единодушие при приемането и не се доби санкцията на тези дружества, които бяха упжлномощили делегацията. Няколко видни есперантисти, членове на комитета, не присжтствуваха лично, а бяха упжлномощили свои заместници да вземат участие в избора на езиаа; заместниците изиграха доверителите си, като не гласуваха сжгласно дадените им директиви. Доверителите излязоха с публичен протест (Себер, Боара, Д-р Дор и т. н.) Между това почтения председател на делегацията, проф. Förster, не удобри действията на комитета и си даде оставката; напусна делегацията в знак на протест срещу посегателството вжрху Есперанто и подпредседателя на делегацията проф. Бодуен де Куртене. Скоро ред дружества и учени излязоха с публичен протест против действията на комитета на делегацията и против злоупотреба с имената им [1]). И тжй, делегацията се компрометира сжвжршено.

Приятелите на маркиз де Бофрон проджлжиха да действуват за прокарването на реформите от името на делегацията, а самия Бофрон проджлжаваше да минава за консерватор и **да пише против идо!**

Тази игра проджлжи повече от шест месеца — докато есперантистите го надушиха. [2])

При такива печални обстоятелства се яви проекта за реформиране на Есперанто, наречено Идо. Като оставим на страна тактичната му грешка, ние ще се поспрем малко на сжществената страна на измененията, които той предлага, за да си изясним, защо есперантистите не ги приеха. Нека кажем веднага, че Идо сжбра почти всички предложения за реформи, правени през дотогавашното сжществуване на есперанто — нарерно с цел да привлече на своя страна някогашните им предложители.

Ние имаме една брошура от Луи де Бофрон, писана само няколко месеца преди да предложи той тези реформи, в която той сам ги оборва по такжв начин, че ние можем с неговите доводи само да оборим новите лу предложения. [2]) В тази брошура той изтжква, че повечето от предлаганите реформи имат за цел не да направят езика по-прост, лесен и практичен, а да угодят на няколко учени, знаящи повече езици, които по-лесно ще познаят напр. думата **puelo** от **knabino**. Той нарича тия реформи „твжрде хубава примамка" и заявява, че езика с такива качества може да се види на

---

[1]) Вж. L'échеque de la délégation, Paris, 1908.

[2]) В майската книжка на сп. Lingvo Internacia от 1908 г. Д-р Пиер Коре излезе вече с изобличение срещу де Бофронта; в майската книжка пжк на Бофронтовото списание L'Esperantiste последния, предизвестен от приятели, че ще излезе изобличение, се яви с декларация, че той е Идо.

прјв поглед много по-хубав от есперанто на мнозина учени, но не е никак трудно чрез едно вникване в сјщността на тези нововјведения да се докаже, че те са излишен и вреден товар за международният език.

(*Следва*)

Факти.

В 1910 г. един беден маджарски есперантист, селски учител, заболял, и лекарите му препорјчали курорт на юг, особено лечебните бани край гр. Хелуана (Египет). Д-р Шипек, есперантист и делегат на U. E. A., който е имал в Хелуана санаториум „Esperantista Hejmo" (Есперантски дом), замолен от делегата на U. E. A. в Александрия, който е бил в преписка с болния учител, се сјгласил да приеме последния само срещу заплащане на действителните разноски за храната. Болният е знаял само маджарски и есперанто Триестските есперантисти го настанили в параход, Александрийският делегат на U. E. A. го посрещнал и настанил в трен, а в Кайро служащ от санаториума, който говорил на есперанто, го приел и завел в санаториума. След няколко време болния маджарски учител се завјрнал пак с услужливостта на сјщите есперантисти в отечеството си оздравял. (сп. Egipta Esperantisto, год. I, кн. 1, стр. 6).

Esperanto - Movado.

Enlanda.

Bjala. Kurso por geurbanoj gvidata de S-ro Veselin Gerĝikov. Partoprenas 40 personoj.

Karlovo. Kurso en la progimnazio por III-klasanoj; 42 gekursanoj. Gvidanto S-ro Cv. Cvetkov.

Plovdiv. En la seminario (pastrolernejo) kun permeso de la estraro faris paroladon S-ro Penko Stojev. Estas esperata permeso por kurso.

Sofio. La sofiaj esperantistoj havas jam legejon; ili povas viziti ĉiudimanĉe la salonon de la Studenta Kristana Societo (en la korto de l' estinta „Carski maneĵ") posttagmeze de 2-6 horo.

S-ro P. Kolev, kiu instruis esperanton en la Instituto por Blinduloj, estas oficigita de S-ro Ministro de Pop. Instruado kiel oficiala lektoro de tiu lernobjekto.

vil. Aleksandrovo. (Loveĉko). Gefratoj Vela kaj Asen Pavlov vigle laboras; ili gvidas kurson por la lokaj geinstruistoj.

Alilanda.

Англия. Списанието за скоптизъм The Trail печата редовно статии за есперанто; голяма част от външната хроника получава чрез еспр. скоптска организации.

Египет. На уредено пропагандическо събрания за есперанто в Александрия поради особено голямото разноезичие е говорено на 10 езика. В същия град се водят курсове в училището на Американската мисия, в частното училище Ekole Girard и четири курса (на френски, английски, италиански и руски) в Red Triangle Club (У. Н. С. А.)

Италия. В Bologna е основана учителска еспер. група. В Bari в „Regio Instituto Nautico" през м. декември са открити три курса общо с 200 души.

Германия. В Лайпциг е основана печатарска еспер. група (Volkhaus, Zeitzer Str., 32)

Литва Есперантската организация развива широка дейност. В ръководното тяло влизат старите и известни есперантисти: проф. A. Dombrovski, P. Medem, A. Klimas и др.

Франция. *Комисията по просветата при Морският и Колониален Съюз във Франция* *) в събранието си на 12 януари т. г. под председателството на г. Lakourt Gayet, член на Академията на Науките, е приела следнята резолюция, удобрена в последствие от комитета на съюза:

„Французския морски колониален съюз:

Схващайки големите услуги, които може да принесе на моряците употребата на общ език, и че, специално, употребата на тоя език от хидрографските служби във всички морски страни при съставяне на публикуваните от тях документи ще намали в голяма степен работа и разходите им, и тъй като от друга страна международния помагален език есперанто, със своята леснота, точност и способност да изрази технически термини, в съвършенство може да изпълни условията, които може да се изискват от международен морски език,

изразява следното желание:

1) от Министра на флотата и държавния подсекретар на търговската флота да се покровителствува и насърчава изучването на есперанто във всички училища под тяхно ведомство;

2) да се покани хидрографското отделение да предложи мерки, които ще дадат възможност да се въведе употребата на есперанто в неговите сношения с подобните служби в чужбина и при редактиране издаваните документи;

3) параходните дружества да поканят и насърчат чиновниците си да бъдат в състояние да употребяват есперанто, предимно в параходите, които пренасят пътници чужденци".

На I междунар. конгрес по въздухоплаването (Париж) е говорил за есперанто генер.-инжен. от Марината Rollet de l'Isle, а в уредената авиаторска изложба е имало и есперантски павилион.

---

*) Ligue Maritime et Coloniale Française, призната за организация от обществена полза, повече от 300,000 члена; бивши председател г. Millerand, а председател г. Chaumet бивш министер на пощите.

Америка. Amerikan Association for the Advancement of Science в заседанието си на 30 дек. се е занимала с вжпроса за наложителността от международен език и избрала комитет да проучи и сбере сведения.

Libroj kaj gazetoj.

Gazetoj.

Vegetarano, jaro V, № 1, red. kaj adm. Alsterkrugshaussee, 586, Hamburg-Tuhlsbuttel; por Bulg. — S-ro D. Simeonov, str. 6 septemvri, № 1, Sofio; jara abonpago 20 lv. bulg.— Gazeto, kiun legos sen tedo ankaŭ nevegetaranoj. Krom la specialaj ideaj artikoloj en ĝi estas publikigataj ankaŭ ĝeneralaj, ligitaj kun la ideoj pri la altigo de homa intelekto. Interesa studo pri la moroj kaj konceptoj de la hindoj. Flua, facila, senerara stilo. Legante ĝin, oni eksentas la pulson de nobla idealista kaj idea movado kaj al la leganto ekŝajnas, ke li trovas sin en la medio de tiuj entuziasmaj batalantoj por la nova eklevo de la homaro al pli homa kaj malpli bruta regiono de la vivo.

Libroj

Tra la mondo. Internacia legolibro de Paul Bennemann; I-a parto: por komencantoj. Eld. Ferdinand Hirt & Sohn en Leipzig. Prezo 10 Mk. Liverebla de Centra librejo „Esperanto“ Sofia (Bul. Maria Luiza, 46).

Jen estas bonega verko, kiun oni povas rekomendi al novaj kaj malnovaj samideanoj. En ĉiu rilato ĝi kontendigas la leganton: la enhavo estas tre varia kaj interesa, la stilo korekta, facila kaj agrabla, de tektika flanko rigardate la eldono estas vere „germana“. Artaj, kun gusto elektitaj ilustraĵoj ornamas la libron. La kursgvidantoj nepre rekomendu ĝin al siaj kursanoj.

Сжщност и бждащност на идеята, за един международен език. (Esenco kaj estonteco de la ideo de lingvo internacia) от Unuel, прев. Ив. Х. Кржстанов, изд. на Bulgara Esperanto— Biblioteko, № 7-8. Цена 7 лв.

Ето и на бжлгарски това ценно сжчинение, което ще остане класическа защита на идеята, за която се борим. Всеки есперантист трябва да го прочете и да спомогне за най-широкото му разпространение.

Как се роди Есперанто, прев. Бл. Панчев, изд. на „Световник“ — есперантска пропаг. библиотека, № 1 Цена 1 лев.

Това е бжлгарски превод на добре известното писмо, с което Заменхоф разказва, как се е зародила в него идеята да сждаде междунар. език, и по какви пжтища е минал,

покато дойде до Есперанто. Това сѫчинение заслужава да се прочете от всекиго. За жалост при превода са допуснати някои сѫществени грешки; на някои места преводѫт е буквален до прекаленост.

Ada.

Sciigoj - Известия.

De la Societo — La Bulgara Esperantista Societo sciigas, ke S-ro Ivan H. Krestanov estas nek iniciatinto, nek inspirinto de la Junula Esperantista Ligo; do la rezolucio № 5 de la VIII Bulgara esperantista kongeso ne rilatas lin.

— Adresoj de lokaj gvidantoj de la Esperanto — movado:

Plovdiv: Dim. Aĝarov, str Saborna, 58.— Dim. Malĉev v okrĵnoto inĵenerstvo. — Penko Stoev, v Bulg. Nacia Bank.

Tirnovo: Ilia Zlatev, prez. de la loka gr. „Lumo", apotekisto. — Anton M. Pomakov. — Ivan Nenkov, D. de U. E. A. v okr. sud.

Vidin: Vlad. Lazarov. prez. loka gr. „Espero", str Borisova. — Marin Ivanov, str. Borisova.

Ajtos: Ivan P. Dimitrov, sekr. loka gr. „Ondo"

Loveĉ: Boris Ivanĉev. D. de U. E. A., str. Vas. Jonkov, 4.

Bela Slatina: Vasil Gaŝevski, prez. loka gr.—Ivan Zlatanov, sekr. loka gr.

DE LA REDAKCIO.

В редакцията се получиха много оплаквания от абонати за неполучени броеве от Bulgara Esperantisto. Тѫй като до сега администрацията на списанието беше в Плевен, редакцията не може да провери, де е грешката за този неприятен случай. За напред списанието ще се печата и експедира от София; надяваме се, че грешки като тая не ще се допуснат. Умоляват се всички, които не са получили некоя от излезлите до сега книжки, да сѫобщят за това на дружествения секретар.

DIVERSAJ.

Лекторите по есперанто в девическите гимназии могат да получат за ученичките си адреси на чуждестранни ученички-есперантистки, желающи да кореспондират, от *Пан. Колев, Регентска, 19 — София*. Да се прилагат марки за отговор.

Хубав илюстрован проспект е издал градския сѫвет на курорта Висбаден (Германия). Всеки може да го поиска безплатно, като пише до Städtisches Verkehrsbureau, Wiesbaden (Germ.)

— Internacio Katolika, (IKA) заедно с Internacia Katolika

Unuiĝo Esperantista (I. K. U. E.) взимат инициативата да се вжведе с всички средства Есперанто всред католичеството. Те ще издадат в скоро време всесветски адресник на католици-есперантисти, затова канят всеки такжв да си сжобщи адреса, професията и по вжзможност специалните вжпроси, по които би желал да кореспондира, на: IKA, Graz, Karmeliterpl. 5, Austrio.

— За седмичното списание „Esperanto Triumfonta" записва абнати *Книжарница „Есперанто", ул. Мария Луиза № 46, София.*

Koresponda Fako.

1). **S-ro Carlos Spiuala Castro**, Rua da Maugueira № 24. **Bahia — Brazilio** dez. korespondi per l., pk., esp. gaz. kun samideanoj.

2). S-ro **V. Ganĉev**, Bul. Ferdinand № 39 **Sofio — Bulgario.** dez. korespondi per il. pk., p. m. kun ekstereŭropanoj.

Nekrologo.

Novaj esperantistaj tomboj!

La 10 decembro 1921 en Plovdiv, post operacio, mortis nia fervora kunaginto

RADI N. POPOV,

el vil. Tvardica (Novozagorsko), kiu intencis baldaŭ fondi en sia vilaĝo esp. grupon.

La 19. dec., 1921, en Pleven ekdormis la eternan dormon.

SIMO P. SIMOV,

eks-prezidanto de la Plevna Esp. grupo „Esperanto", senlaca kaj tre ŝatata pioniro de Esperanto. Li postlasis testamente sian riĉan esperantan bibliotekon al la urba publika legejo.

La 27 jan. j. k. en Gabrovo finis sian tervivon la edzino de nia bona samideano Vasil Tabakov

KINA V. TABAKOVA,

kiu fervore helpadis sian edzon en la adago por Esperanto.

Antaŭ la freŝaj tomboj de niaj bedaŭrataj amikaj ni donu promeson, ke ni inde daŭrigos la aferon, kiu ligis nin kiu ili dum ilia vivo!

Redakcia Komitato:

At. D. Atanasov **Pan. At. Kolev** **Ivan Dobrev**

Adreso de la redakcio: bul. Maria Luiza, 46, Sofio (Bulg.)

Печатница „ОРИЕНТ" ул. Веслец 7. — София.